

RAMADAN

Een tijd van heling
in een wereld vol onrust

M. F. GÜLEN

Ramadan:

Een tijd van heling in een
wereld van onrust

Fethullah Gülen

Horizon van licht: Ramadan.....	4
Ramadan in tijden van chaos.....	5
Ramadans van weleer en nu.....	8
Herontdekking van ons bestaan.....	11
De strijd voor een betere toekomst.....	13
De magie van gezegende momenten.....	19
De cyclus van dag en nacht.....	20
Samen reciteren en samen bidden in Ramadan:	
muqābalaḥ en tarāwīḥ.....	23
Van verleden tot heden: de muqābalaḥ.....	24
De Koran omarmen: leren, begrijpen en doorgeven.....	25
Het tarāwīḥ-gebed volgens de sunnah.....	27
De oorsprong van tarāwīḥ.....	28
Tarāwīḥ: twintig of acht?.....	30
De juiste manier van tarāwīḥ.....	31

In een tijd waarin crises ons uit elkaar dreigen te trekken, wordt Ramadan voor miljoenen moslims een brug van verbinding — niet alleen met God, maar ook met elkaar. Hoe transformeert vasten in tijden van oorlog en onrecht tot een daad van vernieuwing en rust? Deze longread duikt in de pracht van de Ramadan, de schoonheid van gedeelde iftars, en de lessen die de Ramadan biedt voor een onrustige wereld.

Horizon van licht: Ramadan

Licht bereikt zijn ware diepte door met duisternis te strijden... schoonheid wordt zichtbaarder te midden van lelijkheid... de goeden kunnen pas werkelijk uitblinken wanneer ze onder slechten verkeren; althans, voor sommigen is dat zo. Wanneer een samenleving naar rust verlangt, herkent zij deze des te sterker; ze voelt het en blijft er telkens weer met hart en ziel voor gaan.

“Licht bereikt zijn ware diepte door met duisternis te strijden...”

Wie moeilijkheden heeft doorstaan, begrijpt pas écht wat gemak betekent; wie de *Şirātbrug*¹ heeft ervaren en overgestoken, begrijpt wat het paradijs inhoudt. De donkerste momenten ademen al de dageraad van het

¹De *Şirāt* (صراط) is de brug die over de hel is gespannen en op de Dag des Oordeels moet worden overgestoken om het paradijs te bereiken.

licht... De dag rijpt in het hart van de nacht, en de lente wordt geboren in de schoot van sneeuw en ijs.

Wanneer alle wegen doodlopen en elk middel zijn kracht verliest, omhult het besef van de Oneindige Macht de zielen. Zoals het gezegde luidt: “Ontbering trekt verlichting aan”²; zo vormt ook elke crisis een belangrijke aanlegsteiger naar ruimere, meer verlichte werelden.

Ramadan in tijden van chaos

Juist nu we worstelen met opeenvolgende crises en verstrikt zijn in cirkels van chaos, begrijpen we rust en vrede beter... waarderen we het licht intenser... zien we het geloof en overgave aan de Waarheid nog duidelijker in al hun schoonheid... voelen we meer dan ooit het

²De uitdrukking *al-mashaqqatu tajlibu't-taysir* (المشقة تجلب التيسير) benadrukt dat moeilijkheden of tegenspoed vaak gevolgd worden door verlichting en gemak. Het is een principe uit de islamitische jurisprudentie (*fiqh*), dat aangeeft dat wanneer situaties moeilijk of zwaar zijn, verlichting en gemak volgen.

vertrouwen in ons hart dat voortkomt uit geloof...
beseffen we duidelijker hoezeer we verlangen naar het
goede en hoe afkeer van kwaad groeit.

Daarom dompelen we onszelf opnieuw onder in deze
stralende dagen, laten we onszelf meevoeren door de
overvloeiende zegeningen van het licht en zeggen we
met volle overtuiging: Ramadan!

Wie weet hoe vaak we tot nu toe de Ramadan hebben
gezien, ervaren en beleefd, maar nu, te midden van
allerlei tegenspoed die ons volledig omsluit, in een tijd
waarin onze wil wankelt, onze vastberadenheid
afbrokkelt en we ons diep verloren voelen in
vervreemding bovenop vervreemding; nu we keer op
keer gehavend raken, tot volledige hulpeloosheid
gedreven worden door onrecht en elke dag opnieuw
gekwetst raken door nieuwe aanvallen, voelen we iets
bijzonders in ons ontstaan – iets dat mede voortkomt uit
onze diepste instincten als dienaar van God.

Juist in deze toestand openen wij onze harten voor onze Heer en wenden we ons met de meest oprechte gevoelens smekend tot Hem:

‘O Oorzaak van alle Oorzaken! Alle middelen zijn tevergeefs, geen ervan kan ons redden. De wreedheid van onze vijanden en het onbegrip van onze vrienden vergroten onze zwakte en hulpeloosheid. Terwijl wij proberen doelgericht onze weg voort te zetten, raken onze gedachten overspoeld door de verbijstering van medereizigers. Wij smeken U; laat ons niet achter in de ellende van hen die onderweg zijn gestrand!’

Met deze woorden slaken wij een diepe zucht. Naarmate wij de pijn en nood die we ervaren sterker voelen, kloppen wij des te inniger en dringender op Zijn deur. In volle overtuiging en vertrouwen wachten wij nu op Zijn aandacht – die aandacht die geldt als het goddelijke compliment voor ons bewustzijn van Zijn absolute Eenheid.

Ik kan me niet herinneren ooit eerder zo intens een Ramadan beleefd te hebben, en ik betwijfel of we ooit opnieuw zo'n diepgaande ervaring zullen meemaken.

Ramadans van weleer en nu

Inderdaad, we hebben deze gezegende maand vaak met diverse Goddelijke gunsten ervaren, en keer op keer geprobeerd de ware geest van Ramadan eigen te maken; we herinneren ons de diepe, bezielde Ramadans uit schitterende tijden.

De weemoedige Ramadans die als vonken van licht en zegen opvlammen en weer uitdoven, in de mistige atmosfeer van die stoffige en rokerige tijden van oorlog en geweld. De herfstachtige Ramadans waarin materiële en spirituele tekorten ons overweldigden. De levendige maar verweesde Ramadans waarin we onze vastberadenheid koppelden aan hoop en tussen iftar en suhoor steeds weer fluisterden:

*“Wanneer de Waarheid zich openbaart, maakt Hij
elk werk licht,
Hij schept de wegen, schenkt ze in een oogwenk vol
licht”³*

En waarin we telkens actief uitkeken op de hoop dat er een wonderbaarlijke deur geopend zou worden.

Inderdaad, al deze Ramadans – die zowel vergelijkbaar als verschillend waren – verschenen telkens met dezelfde dageraad van hoop en verdwenen in vergelijkbare zonsondergangen vol teleurstelling en verdriet; ze verdwenen en lieten ons achter met een lied als van de morgenster, dat herinneringen oproept aan dagen vol heimwee.

Elke Ramadan ging ongetwijfeld aan ons voorbij met zijn eigen, soms merkbare, soms onmerkbare licht, uitstraling en unieke sfeer, haast als het zachte geruis

³ “Hak tecelli eyleyince her işi âsân eder, Halk eder esbâbını bir lâhzada ihsan eder”, Ketencizâde Mehmet Rüştü Efendi (1834-1916), Ottomaanse dichter.

van engelen vleugels over ons heen. Bewuste harten die deze zachte geluiden diep vanbinnen hoorden, richtten zich telkens weer met haast, alsof ze een heilig moment najagen, naar die Ramadans die telkens de blijde boodschap van een eeuwige wedergeboorte brachten.

Soms zweefden zij, afhankelijk van de omstandigheden en geïnspireerd door wat die dagen en nachten hun influisterden, zoals vogels zacht en sierlijk door de lucht; kalm, harmonieus, tevreden, steeds bewegend naar schoonheid, vol van het gevoel dat het leven hen naar een diepere, ordelijke en betekenisvolle toekomst voert, vervuld van spanning en verwachting.

En soms juist verkeerden zij in totale ontredde- ring, alsof ze de herfst van hoop en vreugde beleefden; hun wil was wankel geworden, hun vastberadenheid gebroken, hun verwachtingshorizon vernauwd en hun zielen verbleekt. In een angstaanjagende toestand van ontbinding en verdeeldheid raakten zij in een voortdurende vrije val en werden van mensen die ooit met opgeheven hoofd zweefden, de ongelukkigen die hulpeloos over de aarde voortsleepten.

Herontdekking van ons bestaan

Nu hebben allerlei vormen van druk en dwang, overheersing, onderdrukking en tirannie ons de gelegenheid gegeven om ons bestaan opnieuw te ontdekken. Ja, zoals een patiënt die in elk lichaamsdeel afzonderlijk pijn voelt en daardoor voortdurend intens bewust is van zijn bestaan, voelen ook wij onszelf nu intens bewust door de verdrukking, opsluiting en onderdrukking die we jarenlang ondergaan hebben.

Met een Ramadan die deuren opent naar totaal nieuwe dagen voor onze toekomst, staan wij nu hand in hand; zwijgend maar krachtig, langzaam maar beslist, onwrikbaar verbonden aan het recht—ons bewust dat recht niet iets is wat ons door anderen zomaar geschonken of ontnomen kan worden, zoals men een aalmoes geeft—leven wij in een intens metafysisch spanningsveld.

***“...een Ramadan die deuren opent naar
totaal nieuwe dagen voor onze toekomst”***

Hand in hand zijn wij onderweg naar onze essentie, even kalm en vastberaden als een machtige rivier die stil en zachtjes voort stroomt, in indrukwekkende stilte en met natuurlijk ontzag. Zij die onze gevoelens delen, bewegen zich soms, als vogels die moeiteloos zweven in de lucht, harmonieus, zelfverzekerd, open naar hogere horizonnen en bredere keuzemogelijkheden; soms bevinden zij zich ondanks alles in actieve afwachting, waarbij ze bewust bepaalde keuzes ongebruikt laten vanuit diepere wijsheden.

En soms zweven zij, met een behoedzaamheid die ver uitstijgt boven wat men van hen verwacht, voortdurend in vervoering, vol overgave, richting hun geliefde idealen.

Zij wandelen met hun vasten, hun tarāwīḥ en hun gebeden naar God toe, zoals engelen naar Hem lopen... buitengewoon zacht, uiterst teder, met tranen in hun

ogen, huiverend in hun borst, lopen zij onophoudelijk en vol overgave.

Tot de ochtend aanbreekt, branden en smelten zij als kaarsen, tegen zichzelf in, fonkelend en fonkelend, terwijl zij licht verspreiden om zich heen en zelf het duister drinken. Zij vergeten te leven en offeren hun dagen op om anderen te laten leven – deze helden.

De strijd voor een betere toekomst

In hun handen instrumenten die de ziel en betekenis van de natie tot klinken brengen, op hun lippen argumenten die uit de essentie en het merg van ons verleden zijn gedestilleerd – zij zwoegen en streven om onze schitterende dagen terug te brengen, met een vastberadenheid die de tijd zelf lijkt te trotseren.

Wij bekijken hun verheven inzet en de tijd die zij daarmee vormgeven niet als iets vluchtigs, niet als zomaar een voorbijgaand moment, maar eerder als iets

dat met zijn essentie, rijkdom en beloften nooit echt eindigt; als iets dat aan de ene kant geworteld is in een verleden nog ouder dan het oudste, en aan de andere kant verbonden is aan de eeuwigheid en het heden.

Vanuit een gezichtspunt dat tijd en ruimte overstijgt, aanschouwen wij met diepe bewondering al deze prachtige periodes en zien met verwondering hoe, door de kracht van geloof, het onmogelijke werkelijkheid wordt.

Voor wie de signalen kan opvangen in deze dromen, die dichter bij werkelijkheid staan dan gewone dromen, opent elke nieuwe dag onbekende deuren, nodigt ons vriendelijk uit, blaast verlichting en vreugde in onze sombere harten en tilt ons, los van onszelf en van onze huidige omstandigheden, op naar ruimere, vrijere klimaten van geloof en hoop.

Ramadan is zowel een passend seizoen voor smeekbeden, gebeden en gerichtheid op God, als een uiterst levendige bron van herinneringen. In zijn kleurrijke atmosfeer, schitterend als een regenboog,

dampen onze harten als wierookbranders, glinstert elk ochtendgloren als een feestelijke dag, en klinkt in elke hoek het gezang van honderden nachtegalen.

In de lichtgevende sfeer van Ramadan brengt elke toestand, elke houding, elk gevoel en elke aanbidding ons niet alleen herinneringen, woorden en inzichten uit ons schitterende verleden, maar soms, in zijn magische atmosfeer, horen en ervaren wij zelfs dingen van v r voorbij het zichtbare.

Zeker wanneer deze Ramadan na een langdurige periode van stilte komt en daarmee het zwijgen van eeuwen verbreekt... Wij die geloven dat Ramadan een dergelijke bron van licht en helderheid is, bereiken hierin een harmonie die niet beperkt wordt door onze kleinheid, maar overeenkomt met de grootsheid van Ramadan zelf en de oneindigheid van Gods genade.

Zo bereiken wij een diepe innerlijke balans, voelen onze harten zich dichter bij God dan ooit, sidderen onze zielen regelmatig door manifestaties van Zijn barmhartigheid en ervaren wij op sommige momenten

hoe zachte golven van nabijheid ons omvatten. We
fluisteren dan zachtjes:

*“O Heer, U niet kennen is gemis, nabijheid is vuur,
Een vuur brandend in ons hart, als vlammen in een
haard...
Uw liefde, Uw liefde, Uw liefde is mijn paradijs!
Sta toe dat ik met Uw liefde tot een nieuw leven
herrij!”*

Zo bekijken we onszelf opnieuw vanuit het perspectief van de horizon waarin we verkeren, en gaan zodanig op in de sfeer die ons omringt dat we tegelijkertijd zowel een kind zijn, bruisend van pure vreugde, als een uiterst gevoelige ziel die duizend smarten tegelijk kan voelen. Zo rennen we, op het raakpunt van een wereld vol dualiteiten—waar verdriet gelijk is aan vreugde, zorg gelijk opgaat met geluk, hoop altijd op voorzichtigheid steunt en angst gedragen wordt door vertrouwen—met grenzeloos gevoel banen we ons een weg van horizon tot horizon. Terwijl we rennen, overvalt ons soms een sidderend gevoel, alsof de koepel van onze ziel op het punt staat te barsten en we onbeschut achterblijven.

Soms onthullen de gezegende momenten die we beleven in deze gezegende dagen onze innerlijke wereld zo helder en leggen onze geheimen zo bloot, dat we enerzijds verheugd zijn omdat gedachten die we nooit konden vatten nu zó duidelijk tot uiting komen, en dat terwijl wij anderzijds gebukt gaan door het besef dat we mogelijk onze grenzen hebben overschreden, door oog en oor voorrang te geven boven het hart.

De zachte bries van Ramadan stroomt soms zó harmonieus, mild, kalmerend, passend bij onze innerlijke toestand en boven verwachting, dat onze harten overlopen van gevoelens die we nauwelijks kunnen bevatten. We wanen onszelf op zulke momenten in een geheime stroom, een brug of doorgang die ons rechtstreeks naar het paradijs leidt. Maar tegelijkertijd huiveren we ook, bang dat deze flux plotseling ophoudt, deze reis abrupt eindigt, en we uiteindelijk—zonder dat we het merken—van deze hemelse corridor afglijden.

Toch gebeurt het telkens opnieuw dat we, wanneer we dit vrezen, onverwacht worden meegevoerd door een

nog diepere associatie, een nieuwe golf van gevoelens die onze grenzen overstroomt, waardoor we opnieuw opgenomen worden in de dwingende, maar liefdevolle stroom van Ramadan en alsof er niets is gebeurd, vervolgen we onze contemplatie en innerlijke spirituele reis.

Tijdens de Ramadan staan we bijna elke nacht op met het gevoel dat we een lange reis gaan voorbereiden. We bedwingen daarbij onze lichamelijke verlangens, en rennen met gevoelens die afgesloten zijn van het wereldse en volledig geopend naar onze Vriend, alsof we op het punt staan een diepe vertrouwelijkheid met Hem te ervaren. Op zulke momenten voelen we hoe vreugde ons overneemt; magische winden die vanuit alle richtingen komen nemen bezit van ons en trekken ons los van dagelijkse gedachten, waardoor we als het ware hemels worden.

De magie van gezegende momenten

In zulke momenten blazen de meest gezegende momenten vaak hun eigen magie in onze zielen en ontsteken zij het vuur van de Oneindige in onze harten. Deze momenten zijn zó innig, zó zoet, zó mild en zó zacht, dat wanneer de seconden en milliseconden van deze tijd met hun unieke zaligheid in onze ziel doordringen, we ons meegezogen voelen in de droom dat we het tijdperk van goddelijke vereniging betreden—alsof de koepel van ons bestaan op het punt staat te barsten en we overgaan naar wat hierna komt. Dit is ook wel een vanzelfsprekend proces voor hen die deze gedachte omarmen:

“De Geliefde heeft mijn ziel begeerd – hoe kan ik 'nee' zeggen, o hart?

Waarom zouden wij twisten – hij behoort noch jou, noch mij toe.”⁴

⁴ “Cânı cânan dilemiş vermemek olmaz ey dil, Ne nîzâ eyleyelim ol ne senindir ne benim”, Fuzûlî (1483–1556), Ottomaanse dichter.

In deze Goddelijk geïnspireerde gevoelens verlopen de minuten en uren van het leven zó innig en zoet dat we er bijna ongemakkelijk van worden hoe snel ze voorbijvliegen. Dan wensen we heimelijk: *“Ik wou dat deze heerlijke momenten nooit voorbij zouden gaan, stroomde de rivier van tijd toch minder snel; konden we elke seconde, elke milliseconde, zelfs elke fractie daarvan net zo bewust voelen en ervan genieten als van een koude, verfrissende slok die we nemen bij het verbreken van het vasten!”*.

De cyclus van dag en nacht

De zon komt elke ochtend op boven deze gevoelens van ons; elke middag wekken de gebedsoproepen vanaf de minaretten opnieuw deze gevoelens in ons; elke zonsondergang schenkt onze zielen zowel bekers van vreugde én verdriet; en elke nacht komt zij, omhuld door de betovering van afzondering, en fluistert ons toe om ons hart uit te storten. Wij geven gehoor aan deze

roep: we haasten ons naar onze gebedskleden, uiten ons verlangen en verdriet, mompelen onze vreugde, soms kreunend, soms schreeuwend, onze stemmen verheffend tot de hemel.

En zo verstrijkt een hele maand, terwijl onze geestelijke horizon voortdurend dezelfde ziel, dezelfde betekenis nastreeft en steeds opnieuw zoekt naar manieren om met Hem verbonden te blijven. Hoewel wij haar smeken: "Blijf!", trekt ze toch aan ons voorbij en vertrekt. Maar zodra de laatste maansikkel achter de horizon verdwijnt, verschijnt het feest dat onze horizon als de zon verlicht.

De Ramadan gaat niet alleen over vasten, maar vooral ook over het herontdekken van de Koran als bron van levenskracht. Waarom voelen miljoenen moslims wereldwijd een diepe spirituele verbondenheid tijdens de Ramadan, terwijl de maand ook fysiek en mentaal uitputtend kan zijn? In dit artikel staan de tradities centraal van muqābalaḥ – de gezamenlijke Koranrecitatie – en het tarāwīḥ-gebed. Hoe kunnen we deze rituelen zo beleven dat ze ons écht helpen transformeren?

Samen reciteren en samen bidden in Ramadan: muqābalah en tarāwīḥ

Vraag: *De Ramadan is de maand van de Koran. Hoe kunnen wij in deze heilige maand levenskracht uit de Koran halen?*

Antwoord: Zelfs wie het hele jaar weinig met de Koran bezig is, zoekt in Ramadans stralende sfeer – met een dorstig hart – naar de goddelijke bron. Want juist in deze maand van vergeving wordt overal een mooie traditie nageleefd: de muqābalah, waar samen de Koran gelezen wordt..

Van verleden tot heden: de muqābalaḥ

Elk jaar tijdens de Ramadan ontving de Profeet (vrede en zegeningen zij met hem) bezoek van de engel Gabriël (vrede zij met hem) om de integriteit van de Koran – zoals geopenbaard door God – te waarborgen en de volgorde van verzen en hoofdstukken te controleren. Volgens sommige overleveringen gebeurde dit zelfs elke nacht van deze gezegende maand. De Profeet صلى الله عليه وسلم reciteerde dan de Koran aan Gabriël, en luisterde op zijn beurt vervolgens naar Gabriëls recitatie.

Dit wederzijds voordragen tussen de Profeet صلى الله عليه وسلم en Gabriël staat bekend als muqābalaḥ (wederzijdse voordracht). Als respectvolle herinnering aan deze heilige gebeurtenis hebben moslims een mooie gewoonte ontwikkeld. De Koran werd immers in Ramadan geopenbaard, en het lezen ervan wordt in deze maand overvloedig beloond. Daarom reciteren zij gedurende de Ramadan gezamenlijk de Koran van kaft tot kaft.

Onze vrome voorgangers zagen het minstens één keer per maand volledig reciteren van de Koran als de minimale uiting van trouw aan het Boek. Wie minder dan éénmaal per maand reciteerde, werd gezien als iemand die de Koran verwaarloosde. Daarom dienen ook wij de gezegende dagen van Ramadan te benutten om ten minste één keer de Koran volledig uit te lezen. Laat dit voor ons een nieuw begin zijn, zodat we voortaan trouw blijven aan Gods Woord.

De Koran omarmen: leren, begrijpen en doorgeven

In feite behoren zij die de Koran niet kennen, altijd te streven naar het leren en begrijpen ervan. Zij die hem wél kennen, behoren al hun verstand en gevoel in te zetten om hem op de juiste manier te onderwijzen en uit te dragen, en het lezen en begrijpen ervan verder te verspreiden. De Koran is immers Gods grootste geschenk aan het menselijk verstand en hart. Het leren lezen van de Koran en begrijpen van zijn betekenis is zowel een plicht als een blijk van waardering. Het

uitleggen ervan is een uiting van respect en trouw aan de harten die verlangen naar zijn licht.

Als we de Koran nog niet kennen, moeten we deze maand aangrijpen om hem te leren. Wie hem wel kan lezen maar niet goed begrijpt, kan een goede vertaling of diepgaande uitleg (*tafsīr*) bestuderen, zodat Ramadan werkelijk de maand van de Koran wordt. In navolging van onze vrome voorgangers dienen wij ons met hart en ziel tot de Koran te wenden. We moeten de deuren van ons hart volledig openzetten voor het Goddelijke Woord en tijdens de Ramadan een oprechte inzet tonen die past bij de heiligheid van deze maand — om vanuit Zijn Woord, Zijn welbehagen te verstaan.

Het tarāwīḥ-gebed volgens de sunnah

Vraag: Een ander belangrijk symbool van de Ramadan is het tarāwīḥ-gebed. Waar moeten we op letten bij het verrichten van dit gebed?

Antwoord: De term tarāwīḥ komt van het Arabische woord tarwīḥa (ترويح), dat letterlijk ‘even pauzeren’ of ‘de geest en het lichaam ontspannen’ betekent. Dit woord verwijst naar de korte rustmomenten na elke vier gebedseenheden (*rakʿāt*) van dit bijzondere gebed, dat specifiek tijdens de Ramadan na het nachtgebed (*ʿishāʾ*) wordt verricht. Hoewel het gebed sterk aanbevolen is (*sunnah muʾakkadah*), is het verbonden aan de maand Ramadan zelf en niet aan het vasten. Daarom geldt het ook als aanbevolen gebed voor mensen die vanwege ziekte of reizen niet verplicht zijn te vasten.

De oorsprong van tarāwīḥ

De Profeet ﷺ verrichtte tijdens de Ramadan een aantal nachten de tarāwīḥ gezamenlijk met zijn metgezellen, maar stopte hiermee uit bezorgdheid dat dit gebed verplicht gesteld zou kunnen worden en dat moslims dan moeite zouden hebben om het vol te houden. Toch moedigde hij zijn gemeenschap aan met de woorden:

“Wie het Ramadan-gebed (tarāwīḥ) verricht vanuit geloof en met hoop op Gods beloning, diens eerdere zonden zullen worden vergeven.”

In een andere overlevering benadrukt de Profeet ﷺ het belang en de aanbevolen aard van het tarāwīḥ-gebed:

“Allah heeft jullie het vasten in de maand Ramadan verplicht gesteld. Ik heb jullie het nachtgebed (tarāwīḥ) in Ramadan als mijn sunnah aanbevolen. Wie uit geloof en met hoop op Gods beloning met oprechtheid vast en (tarāwīḥ) bidt, wordt gereinigd van zijn zonden, alsof hij opnieuw geboren is.”

Het gezamenlijk verrichten van het tarāwīḥ-gebed is een collectieve sunnah (*sunnah kifāyah*). Dit houdt in dat in elk dorp of stad ten minste één gemeenschap samen dit gebed behoort te verrichten. Het gebed wordt bij voorkeur verricht door telkens na twee gebedseenheden met een vredesgroet (*salām*) af te sluiten. Tussen deze rustmomenten kan men zegeningen op de Profeet ﷺ (*salawāt*) of specifieke smeebeden reciteren, zoals ḥizb al-ḥaṣīn of ḥizb al-maʿṣūn⁵.

⁵ Twee smeebedes van Al-Ghazali (1058-1111).

Tarāwīḥ: twintig of acht?

Vandaag de dag benadrukken sommigen – verwijzend naar een hadith overgeleverd door Aisha (moge God tevreden zijn met haar) – dat het tarāwīḥ-gebed slechts uit acht gebedseenheden zou bestaan. Echter, Ibn Abbas (moge God tevreden zijn met hem) vermeldt duidelijk dat de Profeet ﷺ tijdens Ramadan twintig gebedseenheden plus het witr-gebed verrichtte.

Bovendien is er onder de metgezellen consensus (*ijmāʿ*) dat het gebed twintig gebedseenheden telt. Volgens de rechtsscholen van de Ḥanafī, Shāfiʿi en Ḥanbalī bestaat het tarāwīḥ-gebed uit twintig gebedseenheden. Binnen de Mālikī-rechtsschool zijn er twee opvattingen, namelijk twintig of zesendertig, waarbij twintig gebruikelijker is. Daarom zouden ouderen of zieken die slechts acht gebedseenheden aankunnen, ten minste dat aantal verrichten, terwijl gezonde gelovigen worden aangespoord om de volledige twintig te bidden.

Islamitische geleerden wijzen erop dat het tijdens het tarāwīḥ-gebed ten minste één keer volledig reciteren

van de Koran een aanbevolen sunnah is. En dit gebed verrichten met meerdere recitaties, wordt als een extra deugd beschouwd. Onze vrome voorgangers hebben gedurende Ramadan altijd gebeden achter imams die de volledige Koran reciteerden. In latere periodes echter, met het oog op de situatie van de gemeenschap, kreeg de opvatting de voorkeur dat het beter is om het tarāwīḥ-gebed op zo'n wijze te leiden dat mensen niet ontmoedigd worden om naar de moskee te komen.

De juiste manier van tarāwīḥ

Tijdens het tarāwīḥ-gebed, of men nu korte hoofdstukken reciteert of kiest voor een volledige recitatie van de Koran, is het essentieel dat de verzen rustig, met duidelijke uitspraak en begrijpelijk worden gelezen (*tartīl*). En dat tijdens elke buiging (*rukū'*) en neerwerping (*sujūd*) voldoende tijd en zorg wordt genomen.

Helaas zijn de laatste jaren imams opgedoken die het gebed te snel verrichten – in de volksmond “jet-imams” genoemd – die helaas afbreuk doen aan de ernst, geldigheid en spirituele diepgang van het gebed. Moslims dienen waakzaam te zijn en erop toe te zien dat het tarāwīḥ-gebed met waardigheid, kalmte en respect wordt nageleefd.

Horizon van licht: Ramadan

In een tijd waarin crises ons uit elkaar dreigen te trekken, wordt Ramadan voor miljoenen moslims een brug van verbinding — niet alleen met God, maar ook met elkaar. Hoe transformeert vasten in tijden van oorlog en onrecht tot een daad van vernieuwing en rust? Deze longread duikt in de pracht van de Ramadan, de schoonheid van gedeelde iftars, en de lessen die de Ramadan biedt voor een onrustige wereld.

Samen reciteren en samen bidden in Ramadan: muqābalah en tarāwīḥ

De Ramadan gaat niet alleen over vasten, maar vooral ook over het herontdekken van de Koran als bron van levenskracht. Waarom voelen miljoenen moslims wereldwijd een diepe spirituele verbondenheid tijdens de Ramadan, terwijl de maand ook fysiek en mentaal uitputtend kan zijn? De tradities van muqābalah (gezamenlijke Koranrecitatie) en tarāwīḥ (nachtgebed) staan centraal in deze heilige maand, maar hoe kunnen we deze rituelen zo beleven dat ze écht transformatief werken?